

BONDSDAG REFERAAT I

Leven in het verbond

H. Folkers

Toen God de wereld schiep, schiep Hij ook het leven: de planten en de dieren. Alle dieren schiep Hij naar hun aard: de vogels en de vissen. En alle dieren schiep Hij per paar: vrouwtjes en mannetjes. En de Schepper zei: kijk eens aan, wat is dat mooi!

Eén scheepsel kreeg aparte aandacht: de koning van de schepping, de mens. Maar hij was dan ook anders geschapen, naar Gods beeld: in hem wilde God iets van zichzelf herkennen. God had namelijk iets bijzonders met hem voor. Met dit scheepsel, de mens, ging God zelf een relatie aan.

Laten we de tijd nemen om daarover na te denken: de Schepper die zich verbindt aan een scheepsel. Een wonder is dat: de Schepper die zijn scheepsel mondig verklaart. En het wonder wordt alleen maar groter. Want God heeft dit scheepsel zo lief, dat Hij hem niet eens voor zichzelf alleen opeist. Hij schenkt hem vervulling van zijn diepst verlangen: een levenspartner, een vrouw.

God wil zijn partner, de Mens, met Mannin delen. En Hij doet het met vreugde. Want Mannin is wel van de Man, maar samen staan ze nu voor God.

Het moet dan ook een diepe smart zijn geweest voor God, toen dit mensenpaar z'n huwelijksverbond misbruikte. Toen ze samenspannen tégen God, hun Partner in zuivere liefde. Maar in zijn grootste smart toont God zijn Vaderhart. Want er gebeurt iets machtigs.

In de eerste plaats verbreekt God het verbond niet dat Hij gesmeed heeft tussen Man en Mannin: hun huwelijk houdt stand, ook door de zondeval heen. Het krijgt zelfs een geheel eigen functie in Gods verdere plan met de wereld. Maar nog veel machtiger is het tweede: God verbreekt ook de relatie niet die Hij met het scheepsel mens is aangegaan. Al is de mens van God afgefallen, hij komt van God niet los.

Twee lijnen

En dan zie je twee lijnen.

De eerste lijn is de lijn van hen die tegen God blijven kiezen. De mens als scheepsel, dat zich van de Schepper losmaakt. Dat is de lijn van Kaïn die geen hoeder van zijn broer wil zijn. En de lijn van Lamech die neemt wat in zijn macht is. En van de mensen in Babel die de Schepper naar de kroon steken. Dat is de lijn van zelfhandhaving, van eigenliefde: van een wereld zonder vader.

De tweede lijn is de lijn van hen die met God toch verder willen. Of liever: met wie God verder trekt. Zij zijn in hun hart niet beter dan die andere mensen. Maar de Schepper laat ze niet los. Er is een Woord dat in hun oren klinkt: volg Mij. En dat Woord beheerst ten diepste hun leven. Dat is de lijn van Abel en van zijn martelarenbloed. En de lijn van Henoch die wandelt met God. En de lijn van Noach die het dwaze bevel gehoorzaamt: hij bouwt de ark waardoor u en ik zijn gered! Zij allen leven hun leven, of ze willen of niet, verbonden aan God: voor de één is het echt leven, voor de ander de dood. Want leven in het verbond, dat is de Schepper kennen of Hem verloochenen. Leven in het verbond is voor de levende God gaan staan, of door Hem verteerd worden. Leven in het verbond is dan ook een grote verschrikking voor al die mensen die God niet kennen of niet willen kennen.

Als u wilt weten hoe verschrikkelijk zo'n leven is: lees dan maar eens een stukje moderne literatuur, die alles ontdekkende graadmeter van deze tijd. Wie denkt dat je gelukkig wordt, wanneer je je losrukt van je Schepper, die maakt een fatale vergissing.

Leven in het verbond, dat moet je dus niet voor gelovige mensen alleen reserveren. Je moet beginnen met dat andere: dat God een relatie heeft met alle mensen. En dat dat, na de zondeval, bepaald geen reden is om je vrolijk te maken.

Van God kom je niet los

Maar toch: het wonder blijft. God geeft zijn schepping niet prijs. En God laat ook zijn scheepsel, de mens, niet in de steek. Integendeel, telkens weer zien we hoe God in het bestaan van mensen binnendringt.

Sprekend voorbeeld is Abram. Ik hoef u zijn verhaal niet te vertellen. Maar ik citeer wel Genesis 17. De HERE verschijnt aan Abram en zegt: Ik ben God, de Almachtige, wandel voor mijn aangezicht, en wees onberispelijk.

U kent het verhaal. Het is u al zo vaak verteld: het is daardoor versleten, tot op de draad versleten. Maar, zusters,

broeders, beleef het nu eens opnieuw. El Shaddai, God de Almachtige. En Abram, een schepsel, zoals u en ik. Wat een relatie! God de Almachtige: dat je Hem mag zien! En dat Hij zegt: leef met Mij, ga met Mij om. Je kunt tegen Me praten, je mag je hart bij Mij uitstorten. Ik, God de Almachtige: Ik ben er voor jou. En jij mag bij Mij leven: je leven van alledag leven. Dóe dat dan ook, met hart en ziel.

Is dat iets om blij mee te zijn? Of moet je daarvan schrikken, zuster, broeder? Een kind van God zijn, dat is mooi. En weten dat God je helpt zoals een almachtige Vader dat kan, dat geeft je veel steun.

Maar op deze aarde leven, terwijl die Vader je nooit uit het oog verliest, is dat vol te houden? En dat onder het bevel: wees onberispelijk! Abram hield dat niet vol. Zelfs Abram niet, die nota bene deze God heeft gezien. Abram heeft z'n twijfels gehad, z'n plannetjes, z'n hele en halve leugens, z'n uitvluchten. Abram, ook Abram moet het gevoeld hebben: als zondaar voor God staan, dat kan niet, dat lukt me niet. God wil dat wel, met de beste bedoelingen, maar het is echt niet te doen. Maar juist dan zie je wat het verbond waard is, zusters, broeders. God roept de mens om met Hem om te gaan. En als de Almachtige maakt Hij het onmogelijke mogelijk. God schept uit de dood nieuw leven. En Hij bezegelt dat leven met bloed.

Liturgie: leven voor God

Hetzelfde zie je wanneer God de nakomelingen van Abraham roept uit Egypte. Hij is een Vader: één brok liefde en genade. Hij verlost zijn volk, schenkt het een feest van bevrijding: de dood ging voorbij, het leven bleef. Dat is Pascha, doortocht door de Rode Zee.

In de woestijn leert Hij zijn volk voor Hem te leven: weest heilig, want Ik ben heilig. Deze levensopdracht wordt vertaald in de liturgie van het oude verbond: de liturgie van wet en offerdienst. Ik ben de HERE: wandel voor mijn aangezicht.

Maar ook dit Israël wist heel goed: als God ons nabij is, dan worden wij verteerd. Als de Almachtige zijn oog op ons laat vallen, wordt dat onze dood. Zelfs de afstraling van Gods heerlijkheid op Mozes' gezicht was hun al te machtig. En daarom geeft de HERE hen een machtige les. Hij blijft nabij: Hij ziet op hen die Hem eerbiedig zoeken.

Maar tussen de plaats waar Hij troont en de plek waar het volk zich verzamelt, plaatst Hij het altaar. Want Israël moet weten: als je God ontmoet, dan moet eerst de schuld uit de weg. Leven in het verbond: dat is leven van genade. Leven in het verbond: dat is leven door verzoening.

Zo gaf God, toen al, door het altaar: het symbool van het kruis. Dat betekent: God blijft de mens zoeken, Hij zoekt de omgang met ons. Maar het betekent ook: als je God ziet, dan moet je sterven. Tenzij je schuld aan het kruis wordt geboet. Leven in het verbond: dat is dus leven in Christus. Leven in het verbond: dat is God ontmoeten via het kruis van Golgota.

Gaat het ons niet net als Abraham, net als Israël, zusters en broeders? Onze zintuigen zijn door de zonde beschadigd. Zodat ze de signalen die God uitzendt om zijn aanwezigheid kenbaar te maken, niet of heel gebrekkig opvangen. Als we de aanwezigheid van God ervaren, schrikken we: wee mij, want ik ben een zondig mens. Maar voor onze beleving blijft God al te dikwijls op afstand. En daar hebben we eigenlijk nog wel vrede mee ook: want dicht bij God leven, dat vraagt nogal wat.

Liturgie: God ontmoeten

Maar, al beleven we dat zo: God de Almachtige beleeft het zo niet. Hij blijft niet op afstand. Hij leeft in het verbond: in hechte relatie met u.

Wilt u het bewijs? Waar zal ik beginnen? Laten we maar gewoon bij het begin beginnen: bij de eerste dag van de week, als we wakker worden en opstaan. Wat doen we dan? Dan gaan we naar de kerk: we ontmoeten elkaar, we praten even bij. Maar dan begint de dienst. En eerbiedig zeggen we de dominee na, in ons hart: onze hulp is in de naam van de HERE, die hemel en aarde gemaakt heeft. Kijk, dat lukt nog wel: ons afhankelijk opstellen tegenover onze Schepper. Hij is immers de Almachtige, die de hemel en de aarde schept en stuurt. Zo'n God te dienen, dat is iets groots. Maar, gelukkig: zo blijft Hij nog wel op afstand.

Op afstand? Moet je eens horen: genade zij u en vrede. Wie zegt dat? De dominee misschien? Ja, u hoort zijn stem, maar hij spreekt namens een Ander. Genade zij u en vrede: van God onze Vader. Op afstand? Hoe kom je erbij. Zodra je de Almachtige aanroept, staat Hij voor je. Hier ben Ik dan, zegt Hij. Genade en vrede. Het is maar goed dat Hij ons zó begroet. Want als Hij met zijn almacht en heiligheid ons overweldigt, zomaar, op de zondagmorgen: wij zouden ons dood schrikken. Nee, Hij komt als een Vader. Een Vader, die de schuld van z'n kinderen kent. Een Vader die weet: eigenlijk durven die kinderen Mij niet onder ogen komen, eigenlijk kunnen ze dat niet eens. En daarom roep Ik hen vrede toe. Mijn genade, in Jezus Christus, mijn Zoon.

Maar, zuster, broeder, met die genade komt Hij dan wel uw leven binnen. Zomaar, op de zondagmorgen. Helemaal en zonder reserve: zie, hier is uw God. Ziet u Hem verschijnen? De Almachtige, de Barmhartige, de Genadige? Als u Hem niet ziet, wat doet u daar dan, zondags in de kerk!

Liturgie: God raakt je aan

Maar als je Hem wel ontmoet, zo: die God van vrede en genade, wat voel je je dan schuldig. Zeker als Hij zegt: Ik wil dat je heilig bent. Luister daarom naar mijn heilige wet.

De Here Jezus zegt: Ik wil dat je volmaakt bent, zoals de hemelse Vader volmaakt is. Daar staat nu die God, zomaar voor je. En Hij zegt: Ik kan alleen maar met je verkeren wanneer je echt weer partner kunt zijn: als je leeft in het verbond. En wat is onze reactie dan? Wat kunnen we anders dan zeggen: ach HERE, heb medelijden, ontferm U over mij. Want wat U vraagt, dat kan ik niet opbrengen.

Leven in het verbond: dat is elke zondag opnieuw ervaren dat je je niet kunt handhaven als God verschijnt. Je schaamt je letterlijk dood.

Maar je hoeft niet dood. Want God komt niet bij je op bezoek om je van zich af te stoten. God zoekt je op, omdat Hij dicht bij je wil zijn. En daarom verklaart Hij je zijn liefde. Hij komt naar jou toe. Nu mag jij tot Hem naderen. Doe je schoenen uit: leg je zonden af. Nader God, maar via het kruis.

Toch: nader God. Hij wil het: het kan, het mag. Want in het hart van de dienst zegt God: in Jezus Christus ben Ik gekomen om de wereld met Mij te verzoenen. En door Jezus Christus glanst de wereld in het licht van de verlossing. Zo komt Gods Woord naar u toe: in de schriftlezing en in de prediking.

En u, zuster, broeder: u leeft in het verbond. U reageert daarop: met het dankoffer, met het lofoffer van uw lippen. En dan zegt de HERE: denk je dat Ik ver weg ben? Wil je bewijs van mijn nabijheid? Kom dan maar: Ik heb een tafel klaargemaakt. Daarop wit linnen, brood en wijn. Kom nu maar: kom naar Mij toe. Ik ben de Gastheer, je mag aan mijn tafel eten. Ik ben de maaltijd: je mag Me aanraken, Mij indrinken, Mij proeven en ruiken. Eet en drink Jezus Christus met de mond van je geloof. En nooit zul je meer los van me komen. Vul je leven met mijn Heilige Geest. En zelf wordt je een tempel van de levende God.

God raakt óns aan, zuster, broeder: met het water van de doop. In de naam van de Vader, en van de Zoon, en van de Heilige Geest. En wij, stel je voor: wij mogen GóD aanraken, Hem eten en drinken door brood en wijn.

Leven in het verbond: leven met God

Leven in het verbond: dat is de liturgie verrichten. Leven in het verbond: dat is je oefenen in de omgang met God, elke zondag opnieuw. En als je je daarin traint, werkt dat door in je leven. Dan gaat dat je leven stempelen. Dan heeft dat gevolgen voor het leven thuis:

- de omgang met elkaar,
- de huiselijke eredienst,
- de keuze van de media.

En dan draag je dat uit. Als je je naaste ontmoet: en in hem of haar Jezus ontmoet. Wanneer je oog krijgt voor het zwakke, helpt wat hulp behoef. Wanneer je leeft naar de regel van Christus: dat je op deze aarde bent om te dienen. Want in die dienst ontmoet je God.

En dan antwoord je: Vader in de hemel: ik dank U. Ik dank U, op de adem van uw Geest. Ik dank U, met woorden die uw Zoon mij op de lippen legt. Ik dank U, met een leven waarop U uw stempel drukt. Dank U, dank U wel.